

ממשלת הארץ תשלם את הפרסים כדלקמן חלף ידיעות המביאות במישו מאסרו של כל אחד מששת חברי קבוצת שטרן (הקוראים לעצמם 'לוחמי תר ישראל'):

נתן פרידמן-ילין	500 לא"י	יעקב לבשטיין	500 לא"י
תאור:	גיל: 31	תאור:	גיל: 25
מבנה הגוף: חק	גובה: 176	מבנה הגוף: בינוני	גובה: 170
עינים: כחולות	ענינים: חומות	ענינים: חומות	ענינים: חומות
שערות: בהירות	שערות: חומות	שערות: שחורות	שערות: שחורות
מוצא: פולני	מוצא: פולני	מוצא: צ'כי	מוצא: צ'כי

הידיעות אפשר למסור בכל זמן לכל קצין משטרה שהוא ולכל תחנת משטרה שהיא.

ש.ל.מ. ריימר ג'ונס, המפקח הכללי.

במודעה של ממשלת המנדט שהכריזה על הפרס ללכידת יצחק יורניצקי, גברים יהודיים מזרחים ליד שולחן-ביקורת בריטי

ואנשי-יאיר היו או מתחמים ביותר, והאשמות הרדיות מזויעות נישאו בחלל. אנשי יאיר טענו כי אנשי רויאל הם סוכני האינטליג'נס הבריטי ומסגירים אותם לבולשת, אנשי-רויאל טענו לעומתם שהם נאצים.

זטלר חזר לדירתו. יורניצקי ניגש לשם, צילצל בלת, וכשזו נפתחה נפלו עליו שלושה בריטים ותפסו אותו לפני שיכול היה להתאושש.

יתכן שזה היה מזל. הבריטים אסרו אותו. אילו אירע הדבר שנה לאחר מכן, כשמצב-ההרוח השתנה לחלוטין, יתכן מאוד שהבריטים היו יזרים בו במקום, כפי שירד ביאיר עצמו ובכמה מאנשיו.

יאיר עצמו עסק בכך. האירגון גם ניסה לכרות ברית עם אטילה הפאשיסטית, אך נפל במלכודת שטמנו לו סוכני המודיעין הבריטי, שהתחפשו כשליחי מוסולני.

יאיר שלח שליחים לשגרירות הגרמנית בתורכיה, שדיווחה על כך לברלין. הוא שיגר גם את נתן פרידמן-ילין (יליד-מור) לרומניה לשם אותה מטרה, אך יליד-מור נלכד בדרכו, בסוריה, על-ידי הבריטים.

מה היה חלקו של שמיר בפרשה זו? הוא לא היה שייך לדרג הבכיר ביותר של יאיר, ועל כן לא היה שותף להחלטות, אך כסגן מפקד מחוז תל-אביב של האירגון (שלא נקרא אז עדיין 'לח', אלא 'האירגון הצבאי הלאומי בישראל', להבדיל מן 'האירגון הצבאי הלאומי בארץ-ישראל') ידע על כך.

הנהגת היישוב קראה או להבלגה. כעבור זמן-מה ציונה זאב ז'בוטינסקי על נאמניו לשבור הבלגה זו ולפתוח בפעולות נגדיות, שהיו למעשה טרור-נגד-טרור. הפיקוד על האירגון עבר לידי רודר רויאל, אהוב נפשו של ז'בוטינסקי, ויורניצקי ניסה לשלב את לימדיו באוניברסיטה עם פעילותו המחתרנית.

ב-1937 כבר היה שקוע רובו ככולו באצ"ל. זאת הייתה תקופה שחסידי-אצ"ל מנסים לשכוח אותה, ולמחוק אותה מסיפרי ההיסטוריה.

כי האירגון הצבאי הלאומי עסק אז בפעולות הדומות מאוד לטרור הפלסטיני כיום — הנתת סצינות בשוקים ערביים הומים-מאדם. התקפה על אוטובוסים ערביים.

האגרות של אותם הימים, הבלש הבריטי טום וילקין. האיש הזה הטיל את מוראו על המחותרת, מפני שריבר עברית ואידיש, והיה נשוי עם אשה יהודיה. נפיו הסמוקות נראו לעיתים קרובות בתוך הקהל בהפגנות בתל-אביב, ויצא לו שם של מי שמכיר את כולם ויודע הכל. כעבור שנים נהרג כידי 'לח'.

וילקין הסתכל באסיר נמוך-הקומה והפליט: מי אתה? מניין אתה צצת? אתה לא מופיע אף באחת מהרשימות שלנו? היה זה אוסייני לשמיר, שגם בקרב האלמונים, היה אלמוני ביותר.

לדבריו, כיום, הוא הסתייג גם אז מן הגישה הזאת. אך ברור שלא התנגד לה עד כדי כך שיפריש מן האירגון.

מסביר שמיר כיום: יאיר רצה להראות לבריטים שיש ליהודים גם אופציה אחרת, ובהמשך הדברים חדל גם יאיר להתייחס לאפשרות זו ברצינות.

ב-1 ביולי 1938 תקף האירגון את השכונות הערביות בירושלים וביפו. חמישה נהרגו, 20 נפצעו. כעבור יומיים הניח איש האירגון. שהיה מחופש כסבל ערבי, מיכלי-חלב כשוק הירקות של חיפה. כעבור כמה דקות הם התפוצצו. 23 ערבים נהרגו, 79 נפצעו. התקפה דומה נערכה ב-15 ביולי ברובע המוסלמי בעיר העתיקה בירושלים. 10 נהרגו, 29 נפצעו. 25 ביולי נערכה התקפה הגדולה ביותר בחיפה. 39 ערבים נהרגו, 46 נפצעו. זאת הייתה הפתיחה למערכת פיגועים ממושכת, שכללה מוקש גדול ביפו והתקפות על שירות ערביות.

● "מנין אתה צצת?"

בכליו של האסיר נמצאה, משוּסְמָה, תוכנתו ברחוב בורוכוב. בחיפוש בבית לא נמצא דבר — מלבד ערימה של טופסים ריקים של תעודות-יהדות. שמיר הוציא אותם יום לפני כן מן הסליק, כדי להכין תעודת זהות מזוייפת לאחד מאנשי האירגון, משה סכוראי (שבכיתו נרצח כעבור שנה יאיר). הוא לא הספיק להחזיר את הטופסים לסליק.

על עבירה זו הועמד יצחק יורניצקי לדין בבית-מישפט השלום בתל-אביב, ברחוב יהודה הלוי, לפני שופט השלום שניאור זלמן חשין, שכנו עמיד היה בתש"ז למלא תפקיד כפרשת השב"כ. חשין, איש נכון מאוד ובעל גישה אנושית, פנה אל האסיר: "איך הגעת לטופסים האלה?"

ה פגישות של ראשי האירגון (שהאנגלים קראו לו 'כנופיית שטרן') התקיימו בביתו של יהושע זטלר, מפקד המחוז, ברחוב נוה-שאנן, ליד התחנה המרכזית בתל-אביב.

באחד הימים ב-1941 העביר שימשון יוניצ'מן, מראשי הרוויזיוניסטים בארץ, אזהרה לאנשי-יאיר: האנגלים גילו את ביתו של זטלר. זטלר מיהר להסתלק מן הדירה, והפגישות בה נפסקו.

אולם במשך שבועיים לא קרה שום דבר. אנשי-יאיר חשבו שיוניצ'מן שיטה בהם, מה גם שהיחסים בין הרוויזיוניסטים

יורניצקי לקח חלק במיבצעים אלה, סיפר בסוף תשמוז אחד מחבריו דאז: "אמרנו לי להכות בסנית הרחובות הרצל ויהודה הלוי בתל-אביב. בא יצחק יורניצקי, עטוף במעיל עליון גדול. הוא מסר לי רימוני רד. צעדנו ביחד למעבר הרחבת ברחוב הרצל, זרקנו את הרימונים על רכבת שנסעה מתל-אביב ליפו. בקטע זה היו בה רק ערבים."

בניגוד לחבריו, לא כתב שמיר על כך לאחר מכן.

המשבר הגדול בא בקיץ 1940, כשיצחק יורניצקי היה בן 25. עם פרוץ מלחמת-העולם השני, בספטמבר 1939, הורה זאב ז'בוטינסקי לאירגון הצבאי הלאומי בארץ-ישראל להדלחל מן המאבק בבריטים ולהתגייס למאמץ-המלחמה הבריטי נגד הנאצים.

מצאתי אותם ברחוב" השיב יורניצקי. "אהה, מצאת אותם ברחוב", חייך חשין, וגזר על הנאשם שלושה חודשי-מאסר.

העונש לא היה חשוך, כי במילוא היה מנוי וגמור עם הבריטים לשלוח את יורניצקי למחנה-המעצר במזרע, ליד עכו, שם רוכזו אז רוב אנשי-המחתרת העיצורים.

רצח!

סיר הארוולד מק מיכל

הידוע כנציב העליון לפלשתינה (א"י).

מבוקש עבור רצח

או פליטים יהודים כמימי הם השחור באניה "סטר"

MURDER!

SIR HAROLD MAC MICHAEL

Known as High Commissioner for Palestine

WANTED for MURDER

ראש-המפקדה, רויאל, קיבל הוראה זו ונענה לה. הוא עצמו השתלב במיבצעים בריטיים, וכעבור שנתיים נהרג בשרות הבריטים בעיראק. בארץ יתף אצ"ל פעולה עם הבולשת הבריטית כחשיפת המחותרת הקומוניסטית. באותה תקופה, אחרי ברית הטיטר-סטאלין ועד לפלישת הנאצים לברית-המועצות ב-1941, פעלו הקומוניסטים בארץ נגד המאמץ המלחמתי.

מול הקו הזה של רויאל התייצב ידירו ושטופו, אברהם שטרן, חבר המפקדה של אצ"ל. שטרן, שכינויו היה 'יאיר', דגל בקו ההפוך. לא זה בלבד שאין להדלחל מן המלחמה בבריטים בזמן המלחמה, גרס, אלא להיפך: המלחמה המחלישה את הבריטים, מהווה הזדמנות מצויינת לנצח אותם ולגרשם מן הארץ. לשם כך על האירגון להיעזר באויבי הבריטים — גרמניה ואיטליה.

המאבק בין שתי הגישות היה קיצוני ומר, והביא בקיץ 1940 לפילוג באירגון, זאב ז'בוטינסקי נפטר כמה ימים לאחר מכן מהתקף-לב. אנשי רויאל טענו כי הפילוג שבר את ליבו. יתכן כי כניסת הנאצים לפאריס תרמה אף היא לסופו של ז'בוטינסקי, שהיה מעריך גדול של בריטניה ושוחח תרבות-צרפת.

הפילוג בארץ התמקד בשאלה: מי האויב העיקרי? היכן צירי המאמץ העיקרי? האם האויב העיקרי הוא היטלר, המאיים על העם היהודי באירופה, או הבריטים, החוסמים את הדרך לעלייה חופשית ולמדינה עברית? האירגון, בהנהגת רויאל ובפקודת ז'בוטינסקי, דגל בגישה הראשונה. המתפלגים, בהנהגת שטרן, דגלו בגישה השנייה.

יצחק יורניצקי, אז איש הדרג הבינוני באירגון, הלך עם יאיר. באותה ודאות פנימית, שציינה אותו כל חייו, החליט שהמאבק הוא בארץ, והאויב הוא השילטון.

● "גבות עיני עבותות..."

ה אסיר נשלח למיבצר עכו, למחלקת-המיון. שם גילחו את ראשו והלבישו אותו מדי-אסירים.

יחד עימו עבר תהליך זה יהודי בגיל-העמידה, מבריח-סוכר. הוא נשבר, ככה במשך מממה שלמה וקרא שוב ושוב, באידיש: "אני לא אחזיק מעמד!" גילוח הראש ומדי-האסירים שכרו אותו. על יורניצקי הם לא עשו שום רושם.

הוא הועבר למיזרע. כעבור זמן-מה הגיע לשם גם נתן פרידמן-ילין, שנתפס על-ידי הבריטים בסוריה, בדרך לרומניה האוויבת. פרידמן-ילין לא הכיר את שמיר לפני כן. וכך הוא מתאר את התרשמותו הראשונה, חדת-העין, מן האיש שנשא אז את שם המחותרת מיכאל:

"בחור נמוך-קומה ורחב-גרם, ליסתותיו רחבות, ראשו גדול משחיב היחס כלפי גופו; גבות עיניו עבותות, מתמזגות לסבך אחד של שיער.

הוא היה ותיק בארץ. בהגיעי לזרש בשנת שלושים-ושלוש, שמעתי את שימעו בתנועת-הנוער. הכל סיפרו בשיבתו והזכירוהו בגעגועים.

משוּסְמָה שמרתי את שמו בוֹיכְרוֹנִי. שמחתי לשמוע, בעלותי ארצה, שגם הוא הגיע, אף כי לאחר היטוסים, שנבעו מן הרצון לשמור על שלמות המיסגרת הלוחמת, אל מחנה יאיר.

"לראשונה פגשתי במחנה-המעצר כמוזרע. לא הרבינו כשיחה אגב טיול סביב הגדרות, כמינהג המקום. לא היה צורך בזה. גם כשיחות הקצרות היו שגבין זה את דעתו של זה. שכן מיכאל מהיר-הפיסה היה, וגם הברליה-השקפות לא התגלעו בינינו. התי-קרבנו יותר לאחר שנלקח בנימין לובנצ'יק עם חבריו לעכו.

מודעה של לח"י נגד הנציב מקמייקר